

СИЛАБУС

навчальної дисципліни з підготовки бакалавра

ФАРМАКОЛОГІЧНІ ЗАСОБИ У РЕАБІЛІТАЦІЇ ТА СПОРТІ

Спеціальність	227 Терапія та реабілітація
Освітня програма	ОПП «Фізична терапія», 2023
Рівень вищої освіти	Бакалавр
Навчальний рік	2026-2027
Статус дисципліни (обов'язкова/ вибіркова)	Вибіркова
Мова викладання	Українська
Загальне навантаження	2 кредити ЄКТС
Курс / семестр	3 курс/ 6 семестр
Укладач (і)	проф., д. мед. н., Півторак К.В.,
Викладач (і), гостьові лектори	проф., д. мед. н., Півторак К.В., доц., к. мед. н. Барало Р.П., доц., к. мед. н. Дорошкевич І.О., доц., к. мед. н. Жамба А.О., доц., к. мед. н. Коновалова Н.В.
Місце проведення, контакти	clinpharm@vntmu.edu.ua , вул. Пирогова, 56

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ АНОТАЦІЯ

Коротка анотація курсу, актуальність.

Програма дисципліни «Фармакологічні засоби в реабілітації та спорті» складена відповідно до порядку підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня освіти у вищих медичних навчальних закладах освіти України у відповідності до вимог кредитно-трансферної системи організації навчального процесу ECTS, навчального плану підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 227 «Терапія та реабілітація».

Дисципліна є вибірковим компонентом освітньо-професійної програми «Фізична терапія», циклу професійної підготовки бакалавра терапії та реабілітації, розрахована на 3 кредити, який здобувачі освіти засвоюють протягом VI семестру на 3 році навчання.

Основним фокусом програми є отримання знань з дисципліни «Фармакологічні засоби в реабілітації та спорті», вивчення якої необхідне для успішної професійної діяльності.

Предметним напрямком програми є підготовка спеціаліста з достатнім обсягом теоретичних знань у сфері фармакології ліків при застосуванні в реабілітації та спорті для підвищення якості реабілітаційної допомоги та ефективної співпраці у сфері охорони здоров'я. Програма орієнтована на формування у студентів системних знань про механізми дії лікарських засобів, їх вплив на різні системи організму людини. У межах курсу розглядаються основні групи лікарських препаратів, що застосовуються при реабілітації, їх

фармакодинаміка та фармакокінетика, показання до застосування, побічні ефекти та ризики. Особлива увага приділяється ролі реабілітолога у міждисциплінарній взаємодії з лікарями інших спеціальностей, розумінню впливу медикаментозної терапії на реабілітаційний процес, а також етичним аспектам роботи з клієнтами, які отримують фармакологічне лікування. Дисципліна сприяє розвитку критичного мислення щодо застосування лікарських препаратів, формує навички оцінки ефективності лікування та розуміння індивідуальних особливостей реакції пацієнтів на медикаментозну терапію.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: медичної біології, нормальної та патологічної фізіології, мікробіології, медичної хімії, клінічних дисциплін, лабораторної та функціональної діагностики

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ

Метою викладання навчальної дисципліни «Фармакологічні засоби в реабілітації та спорті» є підготовка висококваліфікованих фахівців, які мають глибокі знання в галузі теорії та практики у сфері реабілітації, фахівців, які вміють проводити диференційно-діагностичну роботу в динаміці застосування лікарських препаратів, спрямованих на лікування пацієнтів з різноманітними порушеннями під час реабілітаційного процесу, які володіють навичками спільної роботи з медичним персоналом інших спеціальностей.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Фармакологічні засоби в реабілітації та спорті» є формування системи знань про теоретичні, біологічні та нейрохімічні основи дії лікарських засобів; уявлення про класифікації та механізми їх дії, про можливості практичного застосування різних груп препаратів та ймовірні побічні ефекти; формування та розвиток вміння виявляти небажані ефекти при проведенні фармакотерапії; формування здатності і готовності виявляти та аналізувати «симптоми-мішені» у стані хворого для цілеспрямованого використання препаратів на різних етапах реабілітаційного процесу та спорті.

Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна

- інтегральна:

ІК. Здатність вирішувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, пов'язані з фізичною терапією та ерготерапією, що характеризуються комплексністю та невизначеністю умов, із застосуванням положень, теорій та методів медико-біологічних, соціальних, психолого- педагогічних наук.

- загальні:

ЗК 01. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

ЗК 02. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК 03. Навички міжособистісної взаємодії.

ЗК 09. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 10. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 11. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 12. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 13. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

- спеціальні (фахові, предметні):

СК 01. Здатність пояснити пацієнтам, клієнтам, родинам, членам міждисциплінарної команди, іншим медичним працівникам потребу у заходах фізичної терапії, ерготерапії, принципи їх використання і зв'язок з охороною здоров'я.

СК 03. Здатність трактувати патологічні процеси та порушення і застосовувати для їх корекції придатні засоби фізичної терапії, ерготерапії.

СК 05. Здатність провадити безпечно для пацієнта/клієнта та практикуючого фахівця практичну діяльність з фізичної терапії, ерготерапії у травматології та ортопедії, неврології та нейрохірургії, кардіології та пульмонології, а також інших областях медицини.

СК 12. Здатність надавати долікарську допомогу під час виникнення невідкладних станів.

СК 13. Здатність навчати пацієнта/опікунів самообслуговуванню/ догляду, профілактиці захворювань, травм, ускладнень та неповносправності, здоровому способу життя.

Постреквізити. як навчальна дисципліна «Фармакологічні засоби в реабілітації та спорті» закладає основи формування уявлень та умінь застосовувати загальні принципи медикаментозної терапії основних захворювань, синдромів і окремих їх проявів.

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

ПРН 2. Спілкуватися усно та письмово українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіти фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримуватися етики ділового спілкування; складати документи, у тому числі іноземною мовою (мовами).

ПРН 3. Використовувати сучасну комп'ютерну техніку; знаходити інформацію з різних джерел; аналізувати вітчизняні та зарубіжні джерела інформації, необхідної для виконання професійних завдань та прийняття професійних рішень.

ПРН 4. Застосовувати у професійній діяльності знання біологічних, медичних, педагогічних та психосоціальних аспектів фізичної терапії та ерготерапії.

ПРН 5. Надавати долікарську допомогу при невідкладних станах та патологічних процесах в організмі; вибирати оптимальні методи та засоби збереження життя.

ПРН 8. Діяти згідно з нормативно-правовими вимогами та нормами професійної етики.

ПРН 9. Реалізувати індивідуальні програми фізичної терапії, ерготерапії.

ПРН 11. Здійснювати заходи ерготерапії для ліквідації або компенсації функціональних та асоційованих з ними обмежень активності та участі в діяльності.

ПРН 12. Застосовувати сучасні науково-доказові дані у професійній діяльності.

ПРН 13. Обирати оптимальні форми, методи і прийоми, які б забезпечили шанобливе ставлення до пацієнта/клієнта, його безпеку/захист, комфорт та приватність.

ПРН 15. Вербально і невербально спілкуватися з особами та групами співрозмовників, різними за віком, рівнем освіти, соціальною і професійною приналежністю, психологічними та когнітивними якостями тощо, у мультидисциплінарній команді.

ПРН 16. Проводити інструктаж та навчання клієнтів, членів їх родин, колег і невеликих груп.

ПРН 18. Оцінювати себе критично, засвоювати нову фахову інформацію, поглиблювати знання за допомогою самоосвіти, оцінювати й представляти власний досвід, аналізувати й застосовувати досвід колег.

3. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА ЇХ ОБСЯГ

Вид занять	Години
Лекції:	14
Практичні заняття:	16
Самостійна роботи:	60
Всього	90

4. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№	Назва теми
1.	Фармакологічна підтримка при травмах опорно-рухового апарату
2.	Фармакологічне забезпечення відновлювальних процесів
3.	Фармакологія центральної нервової системи у реабілітації та спорті
4.	Фармакологічна корекція працездатності та енергетичного метаболізму.
5.	Допінг-контроль та антидопінгові правила у спортивній медицині
6.	Фармакологічна підтримка при кардіоваскулярних навантаженнях та особливих станах
7.	Фармакологічний супровід у мультидисциплінарній реабілітаційній команді
8.	Фармакологічна підтримка при травмах опорно-рухового апарату

5. ФОРМИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Поточний контроль на практичних заняттях	<u>Методи</u> : усне або письмове опитування та тестування, розв'язання ситуаційних задач
Підсумковий контроль дисципліни – залік	Проводиться на останньому практичному занятті і встановлюється за поточною успішністю відповідно до «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова» https://vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи або https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, клінічно-орієнтовані ситуаційні завдання, практичні завдання, демонстрація практичних навичок

6. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Оцінювання знань здійснюється згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова
([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf))

Поточний контроль	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2 «незадовільно»
Залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	зараховано
170-179,99	B	добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	задовільно	
122-140,99	E	задовільно	
60-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-59,99	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання знань студента

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється здобувачу освіти, який глибоко і всебічно засвоїв теоретичний матеріал, грамотно і логічно його викладає. Він може вільно оперувати термінологією, чітко відповідає на нестандартні питання за темою заняття, уміє пов'язати матеріал даної теми з вивченими раніше розділами, що свідчить про опанування рекомендованої літератури та здатність аналізувати вивчений матеріал.

Студент повинен знати особливості механізму дії, класифікацію, фармакокінетику, фармакодинаміку, побічну дію, взаємодію різних груп ЛЗ. Способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії, тривалість дії ЛЗ. Вибір препаратів з урахуванням вище перерахованих критеріїв та функціонального стану організму, статі, віку хворого. Рациональні комбінації терапії. Профілактику та заходи негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування.

Оцінка **«добре»** виставляється здобувачу освіти, який знає і добре володіє теоретичним матеріалом, грамотно його викладає, не допускає істотних неточностей при відповіді, допущені неточності виправляє самостійно, уміє розкрити тему, але при цьому відповіді не виходять за межі підручника, методичних рекомендацій.

Студент повинен знати особливості механізму дії, класифікацію, фармакокінетику, фармакодинаміку, побічну дію, взаємодію різних груп ЛЗ. Способи їх призначення, методи оцінки ефективності дії. Вибір препаратів з урахуванням вище перерахованих критеріїв та функціонального стану організму, статі, віку хворого. Профілактику та заходи негайної терапії при виникненні ускладнень від лікування.

Оцінка **«задовільно»** виставляється здобувачу освіти, який знає базові поняття та визначення з вивченої теми, але допускає значні неточності або має труднощі при формулюванні відповіді. Студент повинен володіти обов'язковим мінімумом теоретичних знань та практичних навичок - знати представників груп ЛЗ, особливості фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії ліків, способи призначення.

Оцінка **«незадовільно»** виставляється здобувачу освіти, який не знає теоретичних основ теми, допускає грубі помилки при відповіді, не розуміє базових понять та визначень. Студент не орієнтується в питаннях фармакокінетики, фармакодинаміки, побічної дії ЛЗ, особливостей їх взаємодії, методах контролю терапії та заходах по негайній допомозі при виникненні ускладнень.

Критерії оцінювання усіх інших видів навчальної роботи студента ґрунтуються на вимогах Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова»

([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)) і зазначені в робочій програмі навчальної дисципліни.

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач освіти після засвоєння дисципліни – 200 балів. Мінімальна кількість балів становить 122 бали.

7. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Навчальний контент (конспект або розширений план лекцій), тематичні плани лекцій, практичних занять, самостійної роботи, завдання для поточного контролю, методичні рекомендації, посібники).

8. ПОЛІТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Виконання навчальних завдань і робота за дисципліною має відповідати вимогам «Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова» ([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)), «Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії у Вінницькому національному медичному університеті ім. М. І. Пирогова» (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/pologPhD_org.pdf), Закону України «Про освіту» (ст. 42), Закону України «Про академічну доброчесність», Кодексу академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/kodex_akad_dobr_edit%202026.pdf).

Здобувач освіти має право на отримання якісних освітніх послуг та безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій та надзвичайних станів, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, Статуті університету та порядку надання освітніх послуг, в тому числі при виникненні надзвичайних ситуацій, регламентованого основними документами та розпорядженнями щодо організації навчального процесу в ВНМУ ім. М. І. Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни та виконання усіх видів навчальних завдань/дослідницької діяльності здобувач освіти має керуватись Законом України «Про освіту» (ст. 42), Законом України «Про академічну доброчесність», Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М. І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова). При порушенні норм академічної доброчесності застосовуються заходи реагування відповідно до чинних нормативних документів.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. На першому практичному занятті викладач проводить інструктаж з безпечного поводження в приміщеннях кафедри, ознайомлює із місцем розташування укриття, маршрутом переміщення в укриття згідно прийнятої схеми евакуації, правилами поведінки під час переміщення до укриття та перебування в ньому, пояснює всі дії, передбачені Планом реагування на надзвичайні ситуації (згідно Наказу № 505 від 30.08.2023 р.). У разі сигналу «Повітряна тривога» або інших сигналів оповіщення викладач перериває заняття. Всі разом переходять в укриття, де перебувають до скасування сигналу оповіщення. Після відміни сигналу тривоги викладач і здобувачі освіти продовжують заняття в учбових кімнатах кафедри або самостійно доопрацьовують навчальний матеріал з опитуванням на наступному занятті.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять.

Здобувач освіти зобов'язаний приймати активну участь в проведенні освітнього процесу: відвідувати заняття та бути підготовленим до них, тестові завдання до поточної теми мають бути розв'язані у робочому зошиті, схеми та таблиці заповнені; активно обговорювати тему заняття, виконувати всі передбачені програмою завдання, шукати

додаткову інформацію по темі заняття та презентувати її своїм колегам.

На заняття слід приходити вчасно. Запізнення не допускається (згідно Правил внутрішнього розпорядку для осіб, що навчаються у ВНМУ). Здобувач, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку. На практичних заняттях студент має бути одягнений в медичний халат, в іншому випадку здобувачі не допускається до заняття,

У спілкуванні з викладачами, співробітниками, товаришами та іншими особами, що навчаються у ВНМУ дотримуватись ввічливості, привітності, доброзичливості. Здобувачі повинні дотримуватись тиші, спокою, шляхетної поведінки в приміщеннях кафедри.

У своїй роботі колектив кафедри дотримується принципів взаємоповаги і толерантності. Те саме вимагається від здобувачів.

Здобувач повинен дотримуватись правил безпеки під час знаходження у приміщеннях кафедри.

Під час перебування на клінічних базах здобувачі зобов'язані виконувати вимоги лікувально-охоронного та санітарно-гігієнічного режимів. При введенні в лікувальному закладі режиму карантинних обмежень обов'язкове строге виконання його вимог. Форма одягу при вході у стаціонарні відділення: змінне взуття, медичний халат і шапочка. При собі мати медичну маску, рукавички, антисептик. Пронесення з собою верхнього одягу, взуття, громіздких речей не дозволяється. Заборонене самовільне, без дозволу викладача, торкання до апаратури, обладнання та інструментарію. Під час співбесід з хворими та їх родичами, а також поза стаціонаром здобувачі зобов'язані дотримуватись етико-деонтологічних принципів, вимог чинного законодавства про збереження інформації. Категорично забороняється поширювати медичну та особисту інформацію пацієнтів у будь-який спосіб (в т.ч. у соцмережах, усних розповідях тощо). Під час контактів з персоналом та дискусій в процесі навчання сповідаються принципи толерантності, ввічливості та взаємоповаги, не допускається виклична, некоректна, провокативна поведінка.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті не допускається (окрім екстрених дзвінків, випадків демонстрації додаткового матеріалу з теми заняття).

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, встановленому в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології) черговому або своєму викладачу. Відпрацювання передбачає виконання завдань згідно теми пропущеного заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в чинному Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова (посилання [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)). До підсумкового контролю здобувачі допускаються за умови відсутності академічної заборгованості: середній бал поточних оцінок не менше 3,0, всі пропущені практичні заняття відпрацьовані на позитивну оцінку («3» і більше). В іншому випадку здобувач повинен підвищити середній бал, відпрацювавши незадовільні оцінки, та відпрацювати пропущені заняття.

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни здобувач може отримати за якісне виконання індивідуальної роботи, зміст якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально-методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами ІР згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М. І. Пирогова

([https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc\(2026\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/other/polog_organiz_ocv_proc(2026).pdf)).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, здобувач повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо

конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)). Також здобувач має право звернутись до студентського самоврядування, адміністрації факультету (інституту) чи університету безпосередньо чи через скриньки довіри (лінки і адреси доступні на офіційному сайті ВНМУ). Кафедра виходить з розуміння того, студентоцентричність передбачає відповідальність здобувача за свідоме й активне набуття знань, належне виконання передбачених законодавством та регуляторними документами ВНМУ норм і правил та залишає за собою право інформувати відповідні структури про порушення з боку студентів.

Політика в умовах змішаного навчання. Порядок змішаного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім. М. І. Пирогова ([https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи](https://www.vnmu.edu.ua/Загальна%20інформація/Основні%20документи)). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є Microsoft Team, Google Meets. Порядок проведення практичних занять, лекцій, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри ([https://www.vnmu.edu.ua/ кафедра клінічної фармації та клінічної фармакології/ Студенту/аспіранту/форма навчання/курс/навчально-методичні матеріали](https://www.vnmu.edu.ua/кафедра%20клінічної%20фармації%20та%20клінічної%20фармакології/Студенту/аспіранту/форма%20навчання/курс/навчально-методичні%20матеріали)).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через чат в Microsoft Team, месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

9. НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедр. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/кафедра> студенту/аспіранту

ЛІТЕРАТУРА

Базова:

1. Клінічна фармакологія: підручник / за ред. О. М. Біловола. Вінниця: Нова Книга, 2021. 554 с.
2. Клінічна фармакологія: навч. посіб. / Є. І. Шоріков, Г. І. Шумко, О. С. Хухліна та ін. Вінниця: Нова Книга, 2019. 510 с.
3. Клінічна фармакологія: підручник / за ред. М. І. Яблучанського, В. М. Савченка. Харків: ХНУ ім. В. Н. Каразіна, 2011. 405 с.
4. Кресюн В. Й., Годован В. В., Стречень С. Б. Клініко-фармакологічний глосарій: навч. посіб. Одеса: Одеський медуніверситет, 2015. 327 с.
5. Напреєнко О. К., Хайтович М. В. Клінічна психофармакологія: навчальний посібник для студентів медичних (фармацевтичних) ВНЗ. 2016. 173 с.
6. Побічна дія ліків – Side Effects of Medications: навчальний посібник: у 2 т. / за заг. ред. В. М. Бобирьова, М. М. Потяженка. Вінниця: Нова Книга, 2020–2021. Т. 1. 2020. 352 с.; Т. 2. 2021.
7. Побічні реакції окремих груп лікарських засобів: навч. посібник / за ред. О. О. Яковлевої. Вінниця, 2019. 308 с.
8. Сучасна клінічна фармакологія та побічні реакції серцево-судинних лікарських засобів : навч. посібник / за ред. О. О. Яковлевої. Вінниця, 2020. 204 с.
9. Яковлева О. О., Барало Р. П., Косован А. І. Клінічна фармакологія окремих груп лікарських засобів. Вінниця: Нова книга, 2014. 152 с.
10. Alves da Costa F., van Mil J. W. F., Alvarez-Risco A. The Pharmacist Guide to Implementing Pharmaceutical Care. Springer Cham, 2019. 506 p.
11. Brunton L. L., Chabner B. A., Knollmann B. C. Goodman and Gilman's The Pharmacological Basis of Therapeutics. 13th ed. 2017. 1423 p.
12. Clinical Pharmacology / M. J. Brown, P. Sharma, F. A. Mir, P. N. Bennett. 12th ed. Edinburgh; London; New York; Oxford; Philadelphia; St Louis; Sydney: Elsevier, 2019. 706 p.

13. Katzung B. G., Masters S. B., Trevor A. J. Basic & Clinical Pharmacology. 11th ed. 2018. 1547 p.
14. Nathan A. Non-Prescription Medicines. 2020. 320 p.

Допоміжна

1. Полушкін П. М. Електронний посібник до вивчення курсу «Клінічна фармакологія та лабораторний супровід для фармакотерапії». Дніпропетровськ: ДНУ, 2014. 264 с.
2. Нові серцево-судинні лікарські засоби згідно класифікації АТС: методичні рекомендації. Київ: ТОВ «Юстон», 2017. 159 с.
3. Особливості фармакодинаміки та призначення лікарських засобів в педіатричній практиці: метод. рек. / уклад. Г. В. Зайченко та ін.; Нац. мед. ун-т ім. О. О. Богомольця. Київ: Юстон, 2017. 83 с.
4. Побічна дія ліків: підручник для студентів вищих закладів медичної освіти / І. Ф. Беленічев, Н. О. Горчакова, Н. В. Бухтіярова та ін.; Запорізький державний медичний університет. Вінниця: Нова Книга, 2021. 360 с.
5. Фармакологія з основами патології: підруч. для студентів мед. та фармац. ф-тів закл. вищ. освіти МОЗ України III-IV рівнів акредитації / Ю. М. Колесник, І. С. Чекман, І. Ф. Беленічев та ін. Дніпро: Журфонд, 2019. 537 с.
6. Фармакологія. Курс лекцій: наукове видання. Вінниця: ТОВ «Нілан ЛТД», 2016. 512с.
7. Фармакологія: підручник для студ. мед. ф-тів / І. С. Чекман, Н. О. Горчакова, Л. І. Казак та ін. ; за ред. І. С. Чекмана. 4-те вид. Вінниця: Нова Книга, 2017. 784 с.
8. Чекман І. С., Вікторов О. П., Горчакова Н. О. та ін. Нестероїдні протизапальні препарати: ефективність, доступність, прийнятність для пацієнта. Фармаконагляд за безпекою застосування. Київ: Поліграф плюс, 2011. 118 с.
9. Яковлева О. О., Іванова С. А., Семененко І. Ф., Барало Р. П., Вільцанюк І. О., Стопінчук О. В., Семененко С. І. Тактика вибору антибіотиків. Вінниця: Нова книга, 2014. 224 с.
10. Яковлева О. О., Косован А. І., Семененко І. Ф., Барало Р. П., Коновалова Н. В. Фармакокінетика. Вінниця: ВНМУ, 2014. 36 с.
11. Bobyrov V., Devyatkina T., Vazhnicha O., Khristyuk V. Pharmacology: textbook. 3rd ed., updated. Vinnitsya: Nova Knyha, 2015. 520 p.
12. Drugs side effects / [Posokhova K. A., Oleshchuk O. M., Korda M. M., Shevchuk O. O., Cherniashova V. V.]. Ternopil: TNMU, 2023. 286 p.
13. Whalen K. Lippincott Illustrated Reviews: Pharmacology. 7th ed. Philadelphia: Wolters Kluwer, 2019. 593 p.
14. Pharmacology / [edited by] Karen Whalen; collaborating editors, Richard Finkel, Thomas A. Panavelil. 6th ed. 2015. 680 p. (Lippincott illustrated reviews).
15. Vysotsky I. Yu., Khramova R. A., Kachanova A. A. Pharmacology: textbook: in 2 parts. Sumy: Sumy State University, 2019. Part 1. 311 p.
16. Vysotsky I. Yu., Khramova R. A., Kachanova A. A. Pharmacology: textbook: in 2 parts. Sumy: Sumy State University, 2020. Part 2. 569 p.
17. Drogozov S. M., Kutsenko T. A. Pharmacology at your palms: reference book. Kharkiv: NPhAU, 2016. 80 p.
18. Pharmacology – Cito!: Textbook II / edited by S. M. Drogozov. Kharkiv, 2016. 192 p.
19. Rx index – Довідник еквівалентності лікарських засобів: спеціалізоване медичне видання для фахівців / за заг. ред. І. А. Зупанця, В. П. Черниха. 2-ге вид. Київ: Фармацевт Практик, 2018. 848 с.

ЕЛЕКТРОННІ РЕСУРСИ

1. Електронна адреса сайту університету: <http://vnmue.edu.ua>
2. Електронна адреса сайту бібліотеки університету: <http://library.vnmue.edu.ua>
3. Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>
4. Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
5. МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
6. Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
7. Англomовна текстова база даних медичних та біологічних публікацій: <http://www.pubmed.com>
8. Англomовний веб-ресурс для лікарів та інших професіоналів охорони здоров'я: <https://emedicine.medscape.com/pulmology>
9. Державний реєстр лікарських засобів www.moz.gov.ua
10. Уніфіковані протоколи ведення хворих www.moz.gov.ua
11. Австралійський бюлетень небажаних лікарських реакцій. <http://www.tga.health.gov.au/adr/aadrb.htm>
12. Британський щомісячний бюлетень з безпечності застосування лікарських засобів. <http://www.mhra.gov.uk/Publications/Safetyguidance/DrugSafetyUpdate/index.htm>
13. Лекції для післядипломної освіти «Принципи клінічної фармакології» Клінічного центру Національного інституту здоров'я США. <http://www.cc.nih.gov/researchers/training/principles.shtml>.
14. Міжрегіональне товариство спеціалістів доказової медицини: <http://www.osdm.org/index.php>
15. Вісник доказової медицини: <http://www.evidence-update.ua>
16. Європейське товариство клінічних фармакологів і фармакотерапевтів: <http://www.eacpt.org>
17. Ресурс з фармакогенетики. <http://www.pharmgkb.org/>.
18. On-line реєстрація небажаних лікарських реакцій на сайті FDA. <http://www.accessdata.fda.gov/scripts/medwatch/medwatch-online.htm>
19. Онлайн-платформа з протоколами на засадах доказової медицини: <http://guidelines.moz.gov>
20. Взаємодія ліків: <https://www.dynamed.com/drug-interactions>
21. Ресурс по взаємодії лікарських засобів: <http://medicine.iupui.edu/flockart/>

Силабус з дисципліни «Психофармакологія» обговорено та затверджено на засіданні кафедри клінічної фармації та клінічної фармакології (протокол № _1_, від «_27_» серпня 2026р.)

Відповідальний(а) за курс:

Д.мед.н., професор ЗВО

Катерина ПІВТОРАК

В.о. завідувача кафедри
клінічної фармації та
клінічної фармакології
к.мед.н., доцент ЗВО

Інна ДОРОШКЕВИЧ